Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

КРИЗОВЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ

Освітньо-професійна програми «Практична психологія»
2 курс 3-й семестр
Денна, заочна форми навчання

Галузь знань
С Соціальні науки, журналістика та інформація
Спеціальність
С 4 Психологія
Освітній рівень
Другий (магістерський)

Назва кафедри та викладач / викладачі	*Кафедра практичної психології* *Викладач: Чанчиков Ілля Костянтинович* *Лінк на профіль викладача на сайті факультету: https://pf.udu.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-praktychnoi-psykholohii-fpp/vykladachi-kafedry-prps/chanchykov-illia-kostiantynovych* *E-mail: i.k.chanchykov@udu.edu.ua*
I. Основна мета/цілі навчання	*формування у студентів знань про психологічні особливості екстремальної та кризової поведінки, розвиток компетентностей, необхідних для надання психологічної допомоги особам, які перебувають у станах психічної напруги, стресу або посттравматичних реакцій.*
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	*Вибіркова навчальна дисципліна* *Шифр у навчальному плані* ВВ2.2.02

		Денна ф.н.	*Заочна ф.н.*
III. Обсяг навчальної дисципліни	Кількість кредитів	6 кредитів ЄКТС	
	Загальна кількість годин	180	
	Лекційні заняття	14	8
	Семінарські/практичні заняття	6/12	4/8
	Самостійна робота	148	160

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни	***Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та практичні основи кризового консультування*** ***Тема 1. Теоретичні та методологічні основи кризового консультування.*** *Поняття, мета, завдання та принципи кризового консультування. Основні теоретичні підходи та моделі кризового втручання. Особливості кризового консультування як напряму психологічної допомоги.* ***Тема 2. Психологічна криза особистості: види, причини та особливості перебігу.*** *Поняття психологічної кризи. Нормативні та ненормативні кризи. Психологічні реакції на кризові й психотравмувальні події. Етапи розвитку кризових станів. Чинники психологічної вразливості та стійкості особистості.* ***Тема 3. Психологічна діагностика та оцінювання стану клієнта у кризовому консультуванні.*** *Первинне оцінювання психологічного стану клієнта. Особливості кризового інтерв'ю. Виявлення кризових симптомів і чинників ризику. Оцінювання суїцидального ризику. Визначення психологічних ресурсів клієнта.* ***Тема 4. Організація та основні етапи процесу кризового консультування.*** *Встановлення психологічного контакту. Формування безпечного консультативного середовища. Особливості першої консультації. Етапи кризового втручання. Техніки активного слухання та емоційної підтримки. Етичні принципи роботи кризового консультанта.* ***Тема 5. Методи та техніки кризового консультування і психологічної стабілізації.*** *Перша психологічна допомога. Методи емоційної стабілізації та саморегуляції. Техніки заземлення, дихальні й релаксаційні вправи. Когнітивні та ресурсно орієнтовані техніки. Короткострокові моделі кризового втручання.* ***Змістовий модуль 2. Особливості кризового консультування в різних життєвих ситуаціях*** ***Тема 6. Кризове консультування осіб, які переживають втрату, горювання та складні життєві обставини.*** *Психологічні особливості переживання втрати. Процес горювання та його індивідуальні прояви. Консультування при смерті близької людини, розлученні, втраті роботи та інших життєвих кризах. Психологічна підтримка в умовах невизначеності.* ***Тема 7. Кризове консультування осіб із суїцидальною поведінкою та постраждалих від насильства.*** *Психологічні особливості суїцидальної кризи. Оцінювання суїцидального ризику та планування безпеки. Особливості консультування постраждалих від домашнього, фізичного, психологічного та сексуального насильства. Принципи травмаінформованої допомоги.* ***Тема 8. Кризове консультування осіб, які постраждали від війни та психотравмувальних подій.*** *Психологічні наслідки воєнних дій. Особливості консультування внутрішньо переміщених осіб, військовослужбовців, ветеранів та членів їхніх сімей. Психологічна допомога при гострих стресових реакціях. Стабілізація та відновлення психологічних ресурсів.* ***Тема 9. Особливості кризового консультування дітей, підлітків та сімей.*** *Вікові особливості переживання криз. Психологічні реакції дітей і підлітків на психотравмувальні події. Особливості встановлення консультативного контакту. Використання ігрових, арттерапевтичних та ресурсних технік. Психологічна підтримка сімей у кризових ситуаціях.* ***Тема 10. Психологічний супровід особистості після кризових подій та профілактика повторних криз.***

	Завершення кризового консультування. Відновлення психологічної рівноваги та адаптаційних можливостей особистості. Розвиток психологічної стійкості. Формування ефективних копінг-стратегій. Психологічний супровід і профілактика повторних кризових станів.
V. Результати навчання	***ПР4.*** *Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.* ***ПР5.*** *Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.* ***ПР11.*** *Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.* ***ПР16.*** *Здатність орієнтуватися в теоретичних моделях психологічної допомоги, використовувати їх в різноманітних її галузях та різновидах, володіти основними процедурами, техніками та конструктами.* ***ПР17.*** *Здатність розробляти, впроваджувати та оцінювати ефективність програм психологічної підтримки і реабілітації особистості в умовах кризових і посткризових ситуацій.* ***Детальні теми лекційних і семінарських занять, питання до іспиту тощо містяться у курсі у Moodle: https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=1815***
VI. Порядок і критерії оцінювання	***Форми поточного контролю***

Поточний контроль	*опитування (усні й письмові), презентації кейсів, моделювання психологічних ситуацій, тестування (у тому числі онлайн), участь у групових дискусіях, виконання рольових вправ*
Підсумковий контроль	*залік у 3 семестрі*

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Якщо навчальна дисципліна завершується заліком - максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати протягом семестру складає 100 балів.

*До початку залікової сесії здобувач повинен набрати мінімум **35 балів**. Цей бал не означає зарахування, він просто дає здобувачеві право складати залік. Якщо здобувач не отримав 35 балів, у наступному семестрі він вивчає навчальну дисципліну повторно на платній основі.*

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час заліку, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканом факультету. Повторне складання може бути не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий раз – комісії. Якщо здобувач має більше 3-х академзаборгованостей, він відраховується з університету.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей:

• повнота розкриття питання; • логіка викладення, культура мовлення; • впевненість, емоційність та аргументованість; • використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); • аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

	Під час виконання письмових завдань: *• повнота розкриття питання; • цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).* ***Рівень відповідності критеріям*** ***Творчий рівень (90 – 100 балів).*** *Здобувач виконав програму освітнього компонента повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.* ***Високий рівень (80 – 89 балів).*** *Здобувач виконав програму освітнього компонента в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми освітнього компонента, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.* ***Достатній рівень (70 – 79 балів).*** *Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.* ***Задовільний рівень (65 – 69 балів).*** *Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.* ***Низький рівень (60 – 64 балів).*** *Здобувач засвоїв теми з освітнього компонента, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.* ***Незадовільний рівень:*** • ***35 – 59 балів з можливістю повторного складання.*** *Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з освітнього компонента, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;* • ***0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента.*** *Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.*
VII. Політика курсу	*Дні й години для консультацій: консультації проводяться за графіком кафедри: щочетверга після четвертої пари. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.* *Усі завдання, передбачені навчальною програмою, мають бути виконанні у встановлений викладачем термін. Практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки).* *Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами:* *1) опитування (усне, письмове) – 3 бали;* *2) презентація кейсів – 5 балів;* *3) моделювання психологічних ситуацій – 5 балів;* *4) аналіз наукових статей – 3 бали;* *5) участь у групових дискусіях – 2 бали;*
VIII. Основні інформаційні ресурси	*1. Волянський П. Б., Барило О. Г., Гур'єв С. О., Долгий М. Л., Євсюков О. П., Іскра Н. І., Михайлов В. М., Потеряйко С. П., Терент'єва А.В. Виживання в умовах надзвичайних ситуацій. Х.: ФОП Панов А. М., 2016. 189 с.*

2. Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. К.: Педагогічна думка, 2016. 219 с.
3. Климчук В. О. Психологія посттравматичного зростання: монографія / В. О. Климчук ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 125 с.
4. Корольчук М.С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах. Київ : Ніка-Центр, 2009. 580 с.
5. Крайнюк В.М. Психологія стресостійкості особистості: Монографія. – К.: Ніка – Центр., 2007. – 432с.
6. Кризова психологія.: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. О.В. Тімченка. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2010. – 383 с.
7. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – с.
8. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. / Загальна ред.: Н. Пророк. Київ, 2018. 208 с.
9. Психологія надзвичайних ситуацій : навчально-методичні матеріали до практичних занять / укладач: Г. Є. Улунова. Суми : Сумський державний університет, 2019. 42 с.
10. Титаренко Т. М. Критерії відновлення психологічного здоров'я в умовах довготривалої травматизації // Український психологічний журнал. – 2017. No 1 (3). С. 140–150. Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/707433/
11. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самодопомоги в умовах тривалої травматизації : монографія. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 160 с.
12. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: ДП "Вид. дім "Персонал", 2017. 160 с.

Обговорено і затверджено на засіданні кафедри практичної психології (протокол №1 від 28.08.2026 р.)